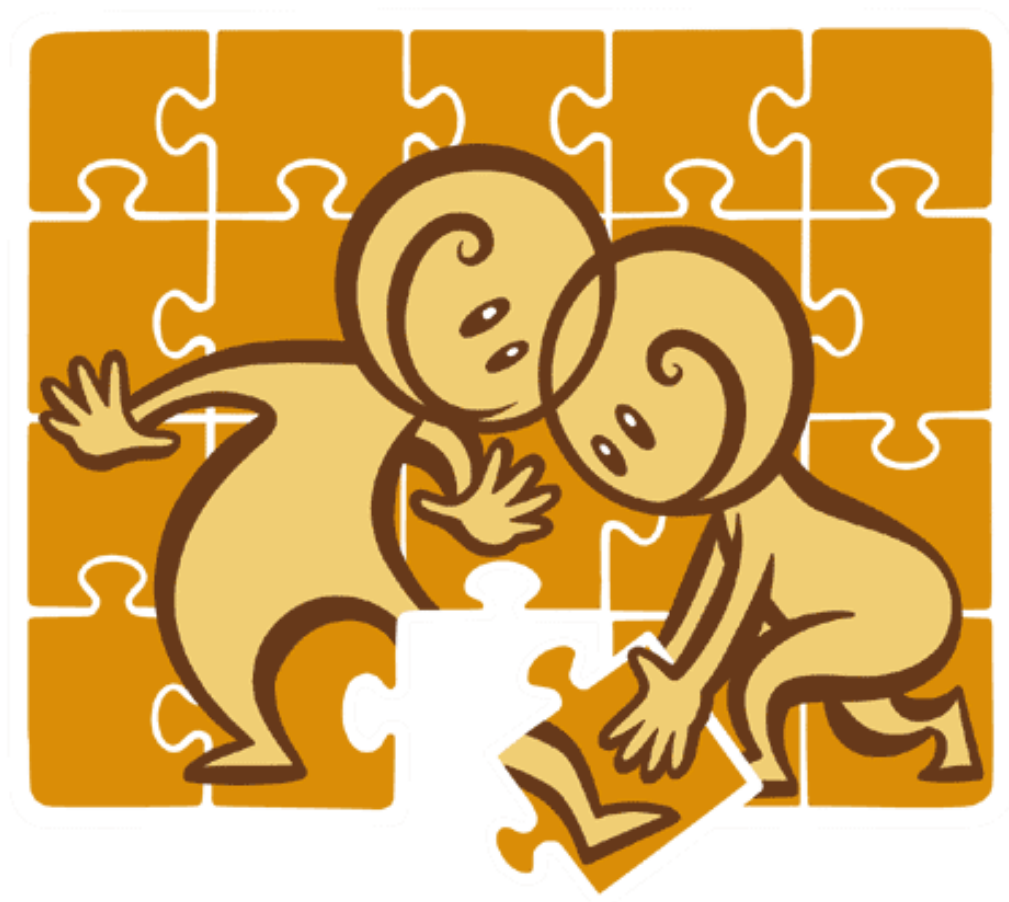

AVUSTAJAKESKUS

www.avustajakeskus.fi

1994 - 2014

Avustajakeskus 20 vuotta

Sisällysluettelo

Puheenjohtajan tervehdys	1
Kuntien mukaantulo vuodet	4
Avustajakeskus – aikanaan ainutlaatuinen	6
Vammaisavustajakurssit	14
Paperipinoista biteiksi	20
Ihminen tarvitsee toista ihmistä	22
Alueohjaajan päivä	28
Yksi alueohjaajan päivä	32
Turun vammaispalvelujohtaja Kaisa Kiiski	36
Avustajatoimintaan jää koukkuun	38
Apua, iloa ja auringonkukan värejä	44
Vapaaehtoistyötä tarjolla	48
Vapaaehtoiset avustajat, nykyhetki 2014	52
Työntekijät kautta aikojen	54
Taulukot	58

Julkaisija: Turun seudun lihastautiyhdistys ry/Avustajakeskus

Taitto: Kristiina Erkkö

Kansi: Sirke Salmela

Kirjapaino Finepress Oy

Turku 2014

Puheenjohtajan tervehdys

Anne-Mari Virolainen
KTM, kansanedustaja

Turun seudun lihastautiyhdistys ry perustettiin vuonna 1981 palvelemaan harvinaiseen tautiin sairastuneita henkilöitä, jotta heillä olisi mahdollisuus tasa-arvoiseen ja hyvään elämään. Ilolla voin todeta, että yhdistys on täyttänyt paikkansa suhteessa jäseniin, heidän omaisiinsa, vammaispalveluita kustantaviin kuntiin ja muihin rahoittajiin sekä avustajatoiminnan kehittämiseen ja järjestämiseen.

Alusta alkaen yhdistyksen toimintaan kuului tiedon lisääminen lihastaudesta, näitä sairastavien henkilöiden ja heidän läheistensä oikeuksien valvonta, palvelujen, kuntoutuksen ja hoidon sekä tutkimuksen edistäminen ja vapaa-ajan toiminnan mahdollistaminen vapaaehtoistyötä kehittämällä.

Avustajavälitys kehitettiin 20 vuotta sitten ja se on yhdistyksen palvelutuo-

tannon tärkein osa. Avustajakeskus välittää ja kouluttaa vapaaehtoisia ja palkallisia avustajia liikunta-, näkö- ja kehitysvammaisille.

Avustajakeskuksen taival aloitettiin vapaaehtoistoiminnan kehittämisellä ja Turun seudun lihastautiyhdistys on ollut monessa asiassa edelläkävijä. Muun muassa vapaaehtoistoiminnan vakuuttaminen, kuntarahoitus, nuorten ja miesten toiminta ovat tästä esimerkkejä.

Maailma on muuttunut voimakkaasti avustajakeskuksen 20 toimintavuoden aikana. Turun seudun lihastautiyhdistyksemme valttina on ollut joustavuus. Olemme tarttuneet eri yhteistyötarjouksiin ja olleet aktiivisesti kehittämässä uusia palvelukonsepteja.

Kun palkalliselle avustajatoiminnalle syntyi kysyntää, niin kehitimme sen vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin. Vapaaehtoinen ja palkallinen avustajatoiminta täydentävät toinen toisiaan muun muassa perus- ja lisäkoulutusten sekä alueellisen työn osalta. Avustajaksi haluavia on ollut kaikkiin koulutuksiin ja palveluita tarvitseville on löytynyt avustaja lähes aina.

Vuoden 2009 vammaispalvelulain uudistus toi vaikeavammaisille oikeuden

henkilökohtaiseen apuun arjen askareissa kotona ja kodin ulkopuolella. Tällä hetkellä noin 6000 vammaisella on henkilökohtainen avustaja ja vuosittain avustajien tarve kasvaa noin kymmenellä prosentilla. Lisääntyvä avustajien käyttö ei automaattisesti lisää kuntien kustannuksia, vaan se voi jopa vähentää kotipalveluiden ja kuljetuspalveluiden tarvetta.

Kuntien haasteellinen taloustilanne tuo omat ongelmansa, mutta olemme pyrkineet vahvistamaan vapaaehtoistoiminnan vaikuttavuutta asemamme turvaamiseksi.

Kuntien kotipalveluissa ei yleensä ole avustajia palkkalistoillaan, eivätkä kunnat myöskään välitä avustajia. Erityisen onnistuneena voidaan pitää järjestämiämme koulutuksia, joissa vaikeavammaisille opetetaan työnantajana olemista.

Ajan trendinä on laitosasumisen purkaminen ja avun tarjoaminen kotona. Tällä hetkellä avustajakoulutuksen sisältö on kirjavaa ja tehtävään ei ole kelpoisuusvaatimuksia. Avustajan työ on kuitenkin vaativaa ja edellyttää niin palvelualttiutta, sopeutumista erilaisuuden kohtaamiseen kuin vuorovai-
kutusta vaikeavammaisen työnantajan ja ympäröivän yhteisön kanssa.

2010 Kansanedustajat saivat valtakunnallisen haasteen tehdä vapaaehtoistyötä ja haasteeseen tarttuivat Avustajakeskuksen kautta Anne-Mari Virolainen (kuvassa) ja Timo Kaunisto

Vuoden 2010 lopussa vahvistettiin henkilökohtaisten avustajien ensimmäinen työehtosopimus. Se lisäsi avustajan työn arvostusta ja erottamista omaksi työkseen. Henkilökohtaiselta avustajalta puuttuu kuitenkin tutkintonimike. Erilaiset tutkinnot sosiaali- ja terveysalalla painottuvat erikseen määriteltyihin ammattialoihin, joilla on omat ammatilliset taitovaatimuksensa. Niissä myös korostuu eri tavalla vastuun kantaminen kuin avustamisessa, jossa vaikeavammai-

nen toimii oman elämänsä asiantuntijana ja työnantajana.

Vaikeavammaisten arjen sujumisen kannalta olennaista olisi kehittää henkilökohtaisen avustajan ammattitutkinto, johon pätevoidytään työelämälähtöisesti ja jossa saavutetaan työssä vaadittavat tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Turun seudun lihastautiyhdistys ry on mieluusti mukana tässä kehitystyössä.

Kuntien mukaantulo vuodet

2014 alkaen Kankaanpää, Karvia, Honkajoki,
Jämijärvi, Siikainen, Pomarkku

2013 alkaen Pori, Ulvila,
Merikarvia, Harjavalta, Eurajoki,
Luvia, Nakkila, Kokemäki,
Nousiainen ja Paimio

2012 alkaen
Parainen, Pöytyä

2011 alkaen
Loimaa, Aura

2010 alkaen Vehmaa

2009 alkaen Kaarina

2007 alkaen Naantali,
Masku, Lappi TL

2008 alkaen Salo,
Somero, Muurla,
Köyliö, Säkylä

2006 alkaen
Raisio, Lieto

2000 alkaen
Rauma, Eura, Laitila,
Uusikaupunki, Mynämäki

1994 alkaen Turku

Antti Järvensivu on antanut kurssilaisillemme asiantuntevaa koulutusta melkein 20 vuoden ajan.

Avustajakeskus – aikanaan ainutlaatuinen

Avustajakeskus syntyi tarpeesta, kolmannen sektorin toimesta – niin kuin moni muukin ongelmien ratkaisu. Kun keskus aikanaan aloitti toimintansa, sitä pidettiin ainutlaatuisena maassamme. Me, jotka olimme mukana keskuksen kehittelyssä, olimme asiasta tietysti ylpeitä mutta myös hämmästyneitä siitä, ettei samanlaisia ollut.

Vapaa-ajan avustajien puute oli vuosien varrella liikunta-, näkö- ja kehitysvammaisille henkilöille kes-
topuheenaihe, olipa sitten kyse arkisista kauppareissuista ja muista asioinneista tai harrastuksista, esim. järjestötoimintaan osallistumisesta. Julkisen puolen vammaispalveluista tällainen tukitoimi puuttui kokonaan, joten katsoimme että jonkun piti ryhtyä toimeen. Järjestöt ovat kautta aikojen olleet joustavia ja innovatiivisia kehittäjiä. Mutta miksi tästä avustajapalvelun aikaansaamisesta tuli ykköstavoite juuri Turun seudun lihastautiyhdistyksellemme, joka kuului pieniin? Syynä olivat omat ja ystäviemme kokemukset sairauksista, joiden eteneminen pani miettimään selviytymis- ja osallistumiskeinoja muuttuvissa tilanteissa.

Aakkosista liikkeelle

Uusi tavoite, välityskeskuksen perustaminen, oli ajatuksena helppo, mutta toteutus olikin eri juttu. Olin 80-luvun lopulla yhdistyksemme varapuheenjohtajana. Sitten minut pyydettiin puheenjohtajaksi, mihin suostuin sillä ehdolla, että hankimme vuoden sisällä uuden voimakkaammin vaikuttamaan haluavan ja kykenevän. Sillä lailla pääsisimme tehokkaammin keskuksen toteuttamisen alkuun.

Olin lukenut jostain naisten lehdestä, että jos haluat yhdistyksesi nousuun, pyydä puheenjohtajaksi keski-ikää lähentelevä nousussa oleva naispolitiikko. Soitin **Virpa Puistolle**, jonka nimi tuli esiin aina kun Turussa oli jotain merkittävää tekeillä ja joka oli tutustunut vammaisuuteen hyvin myötäelävän poliittisen toimintansa puitteissa. Hän otti haasteeni vastaan, vieläpä siltä istumalta. Kun ajan mittaan opin tuntemaan Virpan paremmin, huomasin että hänen energiallaan ja oivaluskyvyllään varustetulle ihmiselle nopeat päätökset olivat enemmän sääntö kuin poikkeus.

Avustajakeskus ei edennyt ihan yhtä nopeasti. Oli lähdeittävä liikkeelle aivan aakkosista. Virpan aloittaessa Lihastautiyhdistys jakoi huoneen parin

muun järjestön kanssa ja papereita varten oli lukollinen kaappi 80-luvulla toimineessa Vammaisten monitoimikeskuksessa. Oli saatava omat toimitilat. 90-luvun alussa muutettiin Yliopistonkatu 11:een, ensin Lihastautiliiton vuokralaiseksi, huoneistoon joka sittemmin ostettiin omaksi.

Samoihin aikoihin ruvettiin laatimaan perustaa palkatun henkilöstön värväämiseen yhdistykselle. Oli selvää, ettei keskusta voisi pyörittää pelkin vapaaehtoisvoimin. Vuonna 1989 työllistettiin järjestösihteeri puoleksi vuodeksi lähinnä oman varainhankinnan avulla. Seuraavana vuonna päästiin **RAY:n** tuen piiriin. Tämä mahdollisti järjestösihteerin palkkaamisen kolmeksi vuodeksi. Tehtävään valittiin hyvin nuori, juuri sosiaalialan opintonsa päättänyt **Sirke Salmela**, joka on yhdistyksen palkkalistoilla edelleen, nykyisin toiminnanjohtajana.

Yhteistyö kehityksen avaimena

Nyt voitiin aloittaa projekti, jonka tavoitteena oli kehittää osaavia vapaaehtoisia avustajia välittävä keskus vammaisille henkilöille. Virpa ehdotti, että kehitystyötä tehtäisiin yhdessä muiden vammaisjärjestöjen, Turun

kaupungin sosiaali- ja terveystoimen sekä seurakuntayhtymän kanssa. Turun kaupungin puolelta erityisesti **Kaisa Kiiski** toi kunnallista näkökulmaa alusta asti. Sittemmin mukaan liittyi kuntia Vakka-Suomesta ja Etelä-Satakunnasta.

Yhteistyömalli voi tuntua nyt itseltään selvältä, mutta aikanaan se oli käytännön tasolla uusi ilmiö ja herätti

alkuun hiukan hämmennystä ja epäluuloakin: yrittikö yksi yhdistys jotain etuja muiden kustannuksella? Kaikki kutsutut tulivat kuitenkin mukaan. Tästä oli myöhemmin suuri hyöty, kun avustajia koulutettiin ymmärtämään eri vammaisryhmien tarpeita.

Kolmen vuoden aikana oli myös luotava rahoituspohja välitystoiminnalle. RAY:n tuella päästiin alkuun, mutta

Turun kurssi 1994. Etualalla Ritva Sjöblom Varsinais-Suomen polioinvalidista, joka monen vuoden ajan luennoi avustajakursseilla ja oli mukana käytännön harjoituksissa.

pidemmän päälle oli löydettävä muita lähteitä. Virpan ehdotus oli, että kunnat lähtisivät nousevin panoksin mukaan niin, että RAY:n osuus vähenisi samaan tahtiin. Alku oli tässäkin vaikein, eikä tilannetta helpottanut se, että 90-luvun lama painoi kunnat ahtaalle. Asiat kuitenkin järjestyivät vähän viiveellä, mutta aina tavalla tai toisella.

Toimintamallina koulutus-välitys

Kun toiminta käynnistettiin, ensimmäisiä tehtäviä oli kouluttaa vapaaehtoiset halukkaat osajiksi. Avustajiksi haluavia tuli eri elämämpiireistä, paljon vapaa-aikaa omaavista ihmisistä eri alojen opiskelijoihin saakka ja kaikkialta siltä väliltä. Yhteistä oli se, että kaikki halusivat laajentaa elämänsäpiiriään.

Avustajien koulutuksessa käsiteltiin vapaaehtoistyön merkitystä, vuorovaikutusta, erilaisia käytännön tekniikoita, tutustuttiin apuvälineisiin, opittiin perusasioita nostoista, siirroista, näkövammaisten opastamisesta, kehitysvammaisten tukemisesta ja puherajoitteisten kommunikointikysymyksistä.

Erityisesti panostettiin siihen, että eri tavoin vammaiset ihmiset kertoivat kerran tai kaksi kertaa vuodessa järjestettävillä kursseilla itsestään, omista avun tarpeistaan ja elämästään yleensä. Halukkaita puhujia löytyi kaikista yhdistyksistä. Palautteiden perusteella juuri näistä oman elämänsä asiantuntijoiden esityksistä pidettiin eniten. Ne havainnollistivat sitä, millaisiin tehtäviin apua haluttiin, mutta valottivat myös eri elämäntilanteita ja ajatuksia. Avustajakeskuksessa luotiin näin koulutus-välitys -toimintamalli.

Välitystoimintaa varten ruvettiin ylläpitämään rekisteriä ja avustajaa etsivien sekä avustajien määrä kasvoi nopeasti, samoin keikkojen määrät. Tehtäväkuvat vaihtelivat. Eniten oli yhden ihmisen avustamista, mutta myös urheilu- ja liikuntaryhmille haettiin avustajia, samoin yhdistysten erilaisiin tilaisuuksiin.

Avustajien koulutukseen ja välitykseen tarvittiin työntekijöitä. Alkuvaiheessa palkattiin yksi, mutta kasvavan palvelukysynnän vuoksi henkilökunta kasvoi vähitellen ja toimintaa aloitettiin maakunnassakin. Ensimmäinen aluetoimisto sijoittui Laitilaan.

En muista, missä vaiheessa Turku rupesi maksamaan vapaaehtoistyön

Virpa Puiston kansanedustajan ja kunnallispolitiikon kokemukset edistivät jäsenistön tavoitteiden toteuttamista:

- Avustajakeskusten kehittämisessä, organisoinnissa ja rahoituksen järjestämisessä
 - Oman toimitilan hankinnassa.
- 90-luvun alussa muutettiin Yliopistonkatu

11:een, ensin Lihastautiliiton vuokralaiseksi, tiloihin jotka sittemmin ostettiin omiksi.

Toiminnan ja henkilökunnan kasvu on haastanut etsimään isompaa tilaa.

tekijöille korvausta tunneista. Se helpotti osaltaan avustajien löytämistä säännöllisiin harrastuksiin. Minä esim. käytin palvelua viikoittain uinnissa.

Vapaaehtois pohjalta apua järjestävältä keskukselta kysyttiin toisinaan myös palkallisen henkilökohtaisen avustajan töihin sopivia henkilöitä. Vaikeasti vammaisten ihmisten arjessa selviytymistä varten tarvittiin työsuhteeseen – ei vapaaehtoisuuteen – panostavia avustajia. Suomessa henkilökohtaisen avustajan saaminen tuli lakiin vuonna 1988, mutta oli harkinnanvarainen ja vain hyvin harva pääsi siitä osalliseksi.

Palkallisten avustajien välitykset osaksi toimintaa

Vuosien mittaan henkilökohtainen avustaja-asia nousi lainsäädännössä

kehityskohteeksi. Oli odotettavissa, että uusi laki toisi vaikeavammaisille ihmisille subjektiivisen oikeuden henkilökohtaiseen apuun.

Avustajakeskuksen yhteistyökumppanit totesivat, että käytännössä hankittu tietotaito hyödyttäisi myös henkilökohtaista avustajaa hakevia. Vuonna 2007 aloitettiin projekti henkilökohtaisen avun aluetukikeskuksen kehittämiseksi. Uutena järjestönä mukaan tuli Kynnys ry:n aluetoimisto, jonka aluesihteerinä **Olli Nordberg** toi mukanaan kokemukset Pomo-klubi-toiminnasta ja Pomo-kursseista. Vajaakuntoisten työllistymiseen tähtäävän projektitoiminnan myötä oli syntynyt myös Aaholli-osuuskunta joka tarjosi kunnille palveluita vertaisneuvonnassa, palkanlaskennassa ja muissa avustajien työsuhteen teknisessä tuessa.

Tiedotustilaisuus 1999. Takana pitkäaikainen puheenjohtajamme Virpa Puisto.

Toiminnan tuoksinassa seurattiin lakivalmistelua ja oltiin Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuultavana: Tähdensimme sitä, että kunnan tulee tuottaa tai ostaa henkilökohtainen apu ja tukipalvelut.

Laki astui voimaan vuonna 2009 ja sen myötä henkilökohtaisten avustajien välitykset kasvoivat huimasti. Avustajakeskukselle oli iso haaste juurruttaa palkallisten avustajien välitys ja siihen liittyvä neuvonta yms. osaksi toimintaansa.

Oli innostavaa olla mukana työssä, jolla täydennettiin ja kehitettiin julkisen sektorin vammaispalveluja. Aina ei ollut aivan helppoa. Kun on kyse ihmisistä, mukaan tulee erilaisia näkemyksiä ja joskus kemiatkaan eivät kohtaa. Kaiken kaikkiaan kuitenkin kehityskulku oli aika suoraa ja osoitti, että yhteistyö kaataa rajoja ja koituu kaikkien hyödyksi.

Rauman avustajakurssilla harjoiteltiin myös nosturin käyttöä. Kuvassa istumassa Saara Hämäläinen ja ohjaamassa Anne Auramo.

Miehet mukana kursseilla jo vuonna 1996. Tässä harjoitellaan juomisen avustamista.

1989

palkattiin järjestösihteeri puoleksi vuodeksi.

1990

aloitettiin RAY:n tuella 3-vuotinen projekti ja saatiin järjestösihteeri.

Tavoitteena oli kehittää vapaaehtoisia avustajia välittävä keskus vammaisille henkilöille.

Myös pyörätuolirugbyssa ovat avustajamme olleet mukana.

Turun avustajakurssi 1997. Näkövammaisen opastamisen harjoitus meneillään.

Avustajakeskusta kehitettiin yhdessä vammaisjärjestöjen, Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ja srkyhtymän kanssa sekä sittemmin Vakka-Suomen eri kuntien kanssa.

1994

aloitettu Avustajakeskus on ainutlaatuisen maassamme. Avustajia välitetään Turun seudun ja Vakka-Suomen sekä Etelä-Satakunnan yhteistyökunnissa.

Teksti: Sirke Salmela

Vammaisavustajakurssit

Vapaaehtoistoiminnan perusta on ollut ja on edelleenkin vammaisavustajakurssit, joita järjestetään vuosittain eri puolilla aluetamme ja jotka vetävät uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan.

Kurssit saivat alkunsa ennen varsinaisen avustajakeskustoiminnan alkua olleen projektin aikana kun yhdistyksessä järjestettäviin sopeutumisvalmennusviikonloppuihin haluttiin lisäsisältöä.

Projektin tavoite oli aktivoida vapaaehtoistoimintaa ja siksi haluttiin yhdistää nämä kaksi tärkeää asiaa. Samaan aikaan kun lihastauteja sairastavien joukko kokoontui sopeutumisvalmennukseen järjestettiin vapaaehtoistoiminnan kurssi kaikille halukkaille, jotka olivat kiinnostuneita vapaaehtoisuudesta ja avustamisesta. Ohjelmat olivat osittain samoja, oli luentoja vammaisuudesta ja sen kohtaamisesta, tietoa lihastaudeista ja avustamisesta. Lisäksi vapaaehtoisille järjestettiin oma osuus käytännön avustamisesta. Vetäjänä oli fysioterapeutti Anne Auramo, joka siihen aikaan toimi Lihastautiliiton fysiotera-

piassa. Harjoiteltiin nostoja, siirtoja, nostolaitteen käyttöä, kääntämistä, pyörätuolilla työntämistä ja kokeiltiin pienapuvälineitä.

Kurssin jälkeen oli mahdollista jäädä yhdistykseen vapaaehtoiseksi, tehtävät vaihtelivat yleisavustajan tehtävistä yhdistyksen tilaisuuksissa pieniin avustamisen tehtäviin lihassairaiden kanssa. Nämä kurssit vetivät uusia mukaan, vaikka mitään varsinaista välitystoimintaa ei suuressa määrin ollutkaan.

Näistä kursseista jäi kuitenkin mukaan toimintaa vapaaehtoisia ja siitä yhdistys saikin ajatuksen lähteä viemään vapaaehtoisten avustajien koulutusta ja välitystä eteenpäin ja muidenkin kuin lihassairaiden ulottuville.

Varsinaisen vammaisavustaja projektin alkaessa 1994, oli selvää, että koulutuksia jatketaan ja ne eriytetään omaksi viikonlopun kokonaisuudeksi. Toimintahan alkoi Turussa ja kursseja järjestettiin siellä 2 kertaa vuodessa yhden viikonlopun ajan. Ohjelma sai pohjansa aiemmin hyväksi koetusta teorian ja käytännön yhdistämisellä. Edelleen käytännön harjoituksissa oli paljon mukana myös ns. hoitotyön avustamisen osia, mutta ne jäivät

muutaman vuoden kuluttua pois, kun huomattiin että tarvetta ei vapaaehtoistoiminnassa sellaiselle ollut ja jotkut jopa pelästyivät, että joutuu vapaaehtoisena vaativiin töihin. Alussa kursseille otettiin mukaan kaikki halukkaat, joskus oli mukana yli 30 osanottajaa. Tämä kuitenkin oli haastava määrä kurssilaisia kun käytännön harjoituksia tehtiin ja muutaman vuoden kuluttua määrä rajattiin noin 20 osallistujaan, jotta saatiin kaikille mielekästä tekemistä ja ryhmä toimi paremmin.

Kursseilla on ollut erityisen tärkeää, että työntekijä on mukana koko kurssin ajan. Se on tuonut toiminnan lähemmäs osallistujaa ja työntekijä on tutustunut tuleviin vapaaehtoisiin paremmin. Hän on sitten jatkossa pystynyt tarjoamaan suunnitellusti ja oikein kohdistetusti vapaaehtoisen avustajan tehtäviä halukkaille. Tämä on tehostanut välitystä huomattavasti. Edelleen tämä sama periaate on käytössämme. Alueohjaaja on mukana kurssilla ja tutustuu heihin usean päivän aikana monipuolisesti ja kaikkien vahvuudet saadaan esille ja löydetään heille sopivaa tekemistä. Tästä hyötyy myös asiakas, joka saa useimmiten heti itselleen sopivan vapaaehtoisen avustajan ja silloin kun haluaa.

Kurssien sisältö on muokkautunut vuosien varrella aika vähän, toki se on pidentynyt viikonlopusta nykyiseen viikonloppu+3 iltaa tai 4 arkipäivää –kokonaisuuteen, mutta edelleen ne ovat hyvin matalan kynnyksen kursseja ja hyvin käytännön läheisiä. Alusta asti on ollut selvää, että yhteistyökumppanijärjestöt ja heidän edustajansa tuovat kursseille oman asiantuntijuutensa, emme tukeudu yleisasiantuntijoihin emmekä lääkäreihin, vaan kurssilaiset kohtaavat niitä, jotka ovat mahdollisesti heidän tulevia asiakkaitaan. Näin olemme saaneet heidän oivaltamaan usein, että ei ole kyse mistään monimutkaisesta tai vaikeasta, vaan toisen ihmisen kohtaamisesta ja hänen apunaan olemisesta silloin kun sitä tarvitaan. Alussa yhteistyökumppaneina olivat Turun CP-yhdistys ry, Polioinvalidit ry Varsinais-Suomen osasto ja Turun seudun Invalidit ry sekä Turun kaupunki. Pikkuhiljaa asiakaskunnan kasvaessa mukaan on tullut kattavasti vammais- ja kansanterveysjärjestöjä ja uusien kuntien mukana myös kuntien edustajia.

Ilman mahtavaa yhteistyötä järjestöjen ja kuntien kanssa, emme olisi pystyneet tarjoamaan näitä koulutuksia. Palaute on aina ollut kursseista hyvää. Viimeisen viiden vuoden ajan

olemme keränneet numeraalista palautetta ja keskiarvo kursseista on ollut 3,5 (asteikko 1-4). Aiemmin käytössä on ollut erilaisia arviointimenetelmiä, mutta niistäkin päällimmäiseksi jää aina hyvän kurssin palaute.

Näkövammaisten asiakkaiden mukaantulo 90-luvun lopussa toi tarpeen tuoda myös tietoa näkövammaisudesta ja opastamisesta. Jo silloin saimme näitä osuuksia vetämään Näkövammaisten keskusliiton ja Antti Järvensivun. Hän on omalla panoksellaan auttanut uusia vapaaehtoisia uskaltautumaan toimimaan näkövammaisten parissa. Ja vaikka kurssimäärät ovat kasvaneet alueen laajentumisen myötä, on Antti aina löytänyt aikaa kursseillemme.

Tänä päivänä kursseja pidetään enemmän arkisin, mutta vielä muutama viikonloppukurssikin joukkoon mahtuu. Isommissa keskuksissa kursseja järjestetään joka vuosia ja pienemmillä paikkakunnilla tarpeen mukaan muutaman vuoden välein. Vuonna 2013 järjestettiin 15 peruskurssia ja niissä koulutettiin lähes 300 toiminnasta kiinnostunutta.

Kursseilta on aina jäänyt mukaan suurin osa kurssilaisista. Kursseille on kaikille avoin pääsy, riittää yhtey-

denotto ja ilmoittautuminen Avustajakeskukseen. Myöskään ei ole pakkoa jäädä mukaan toimintaa kurssin jälkeen, vaan voi aivan rauhassa kurssin aikana miettiä haluaako jäädä vapaaehtoiseksi tai ottaa vain tiedon vastaan. Kurseilta kuitenkin noin 90% jää mukaan.

Miesten mukana olo kursseilla on muuttunut. 20 vuotta sitten jokunen mies kurseillemme aina tuli mukaan, mutta oli paljon kursseja, joissa ei miehiä ollut mukana. Nykyään taas ei ole kurssia, jolla ei olisi miehiä mukana. Olipa vuonna 2013 sellainen kurssi, jossa puolet osanottajista oli miehiä. Varsinkin nuorten miesten

Turun avustajakurssi 1998. Kuvassa avustajina Johanna(vasemmalla) ja Leena Lahdenpää. Keskellä Jari Salmi.

Turun avustajakurssi 1995. Kuvassa Terttu Virta, Tarja Lamminen, Maarit Siikakoski ja Päivi Peltonen.

mukaantulo on ollut osoitus siitä, että kurssimme ovat paketti, joka kiinnostaa nuoria, vanhoja, miehiä ja naisia.

Nuoret ovat aina olleet meidän voimavaramme. Alusta asti on mukana ollut paljon nuoria, jotka ovat halunneet uusia kokemuksia vapaaehtoisena ja saaneet kokemusta sekä järkevää tekemistä itselleen. Edelleen avustajien keski-ikä on noin 40v, joka tarkoittaa sitä, että meillä on paljon nuoria ja toisessa päässä taas jo hieman vanhempia vapaaehtoisia. Nuorimmat vapaaehtoiset ovat 15 vuotiaita ja vanhimmat 80 kymppisiä. Tämä lisää myös kurssien onnistumista, kun mukana on kaikenikäisiä osallistujia.

Usein ajatusten vaihto on aktiivista ja kurssilaiset oppivat myös toinen toisiltaan.

Kaiken kaikkiaan vammaisavustajakurssit luovat turvallisen pohjan vapaaehtoisena toimimiselle, tutuksi tulevat toiminamme, työntekijämme, tulevat asiakkaat ja samalla jo tapaa muita vapaaehtoisiksi haluavia. Tietää tulevansa joukkoon, joka haluaa heidän mukaan ja jolla on vankka kokemus ja selkeä toiminta vapaaehtoisten kanssa.

Avustajille järjestettiin taideterapiaa Erja Laikion (kuvassa taaimmaisena) johdolla 1999.

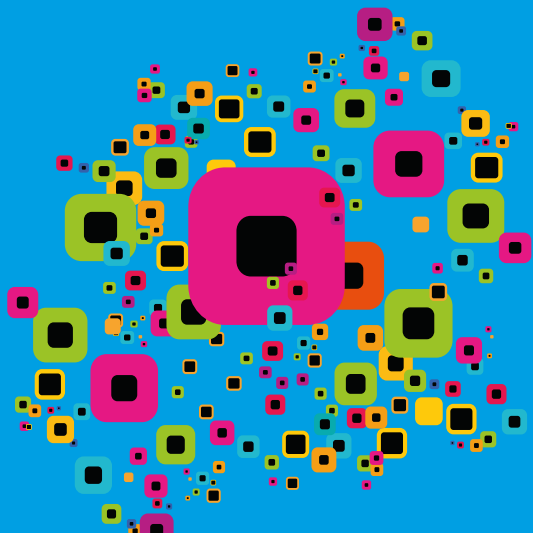
Teksti: Pirjo Rissanen

Paperipinoista biteiksi

*Avustajakeskuksen
välitystoiminnan
kehitys.*

Vuonna 2008 tullessani töihin Avustajakeskukseen työvälineenäni oli Nokia 1110 ja muutama mappi ja valtava kasa post it lappuja. Sekä vapaaehtoisten että palkallisten avustajien välitys hoidettiin käytännössä paperilla. Keikka- ja työpaikkatiedot kirjoitettiin käsin, ja välitysprosessi kirjattiin marginaaleihin ja post it lappuihin. Toimintaa oli kolmessa toimistossa (Turku, Laitila ja Rauma), ja välityksnumeroita oli käytössä kaksi. Välityksnumeroihin vastattiin siis kahdessa eri numerossa, ja tietoa toimistosta toiseen siirrettiin sähköpostilla ja puhelimella. Vapaaehtoisia välitettiin vuosittain muutamalle tuhannelle keikalle, kuntia oli mukana puolet nykyisestä.

Paperilla tapahtuva toiminta osoitti haavoittuvuutensa tilanteissa, joissa työntekijä olikin poissa toimistopöydän äärestä. Syntyi tilanteita, joissa esimerkiksi vapaaehtoinen avusta

sairastui työajan ulkopuolella, ja ilmoitti, ettei pystykään lähtemään vapaaehtoiskeikalle. Muistankin muutamia kertoja kun kotoa tuli ajeltua toimistolle yöpaita päällä ilmoittamaan asiakkaalle tilanteesta. Vuodenvaihteen tilastoinnit olivat myös luku sinänsä, kaikki keikat käytiin läpi plaraamalla paperipinoa ja tekemällä tukkimiehen kirjanpitoa ruutuvihkoon. Paljon tietoa oli vain työntekijöiden muistissa, ja uusien työntekijöiden perehdyttäminen oli haastavaa. Toiminta kasvoi, ja samalla sekä vapaaehtoisten- että palkallisten avustajien välitysmäärät kasvoivat kymmenien prosenttien vuosivauhtia, ja mukaan tuli jatkuvasti uusia kuntia.

Toiminnan kasvu vaati Avustajakeskusta kehittämään myös välityskäytäntöjä. Kehittämistoimintaan pyysimme mukaan Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Kuvittelimme tuolloin saavamme nopeasti käyttööme meille suunnitellun atk-ohjelmiston välitystoimintaa varten. Luonnollisestikaan ei kehittämistyö aivan alusta ei koskaan kuitenkaan mene ongelmitta. Oppilaat ehtivät koulusta jo valmistumaankin, mutta onnekseni löysimme innokkaat jatkokehittäjät Woiman osajista. Asiakas- ja välitysjärjestelmän rakentaminen tyhjästä ei ole helppo työ, ja kehitystyötä tapah-

tuu varmasti myös tulevaisuudessa toimintojen kehittyessä ja muuttuessa. Nykyisellään käytössämme on välitysohjelmisto, mihin pääsemme käsiksi mistä ja milloin vain, ainoa vaatimus on nettiyhteys. Päivystyksessä käytössämme on puhelinvaihte, joka mahdollistaa asiakkaiden nopean ja jonotuksettoman palvelun. Dokumentit ja lomakkeet yms ovat samoin käytössämme kaikkialla, ja kaikki toimistomme pääsevät samoihin tietoihin käsiksi ajantasaisesti. Toimintatapojen muuttaminen vaatii rohkeutta ja muuntautumiskykyisyyttä niin organisaatiolta kuin sen työntekijöiltäkin. Kehitys on ollut vuosien varrella huimaa, ja tämä on vaatinut paljon myös työntekijöiltä, uutta on pitänyt oppia, ja järjestelmien käytön oppimisen lisäksi on pitänyt myös jatkuvasti pohtia niiden kehittämistä ja muutostarpeita. Monelle ei niin teknisesti orientoituneelle viime vuodet on varmasti olleet haastavia!

Nyt Avustajakeskuksen välitystoiminta on varmasti ainakin Suomen mittakaavassa kehittyneintä ja toimivinta. Vuoden 2008 työvälineet on vaihtuneet älypuhelimeen, läppäriin ja niiden mukana minne vain liikkuvaan toimistoon. Mielenkiinnolla jäämme odottamaan, mitä seuraavat 5 vuotta tuo tullessaan työvälineiden osalta!

Ihminen tarvitsee toista ihmistä

Lounais-Suomen Avustajakeskus on jo 20 vuoden ajan kouluttanut ja välittänyt vapaaehtoisia avustamaan vammaisia henkilöitä ja nykyisin myös muistisairaita. Vuonna 1994 perustettu, Turun seudun lihastautiyhdistyksen alaisuudessa toimiva Avustajakeskus on alansa edelläkävijä eikä vastaavaa toimintaa ole muualla Suomessa. Juhlavuoden kynnyksellä joukko Avustajakeskuksen aktiivisia vapaaehtoisia haluaa jakaa kokemuksiaan vapaaehtoistyöstä ja kannustaa ihmisiä mukaan toimimaan yhteisen hyvän eteen.

On mahdotonta kiistää sitä, etteikö vapaaehtoistyö olisi merkittävä yhteiskunnallinen resurssi ja taloudellinen hyöty. Kuntien tiukan taloudellisen tilanteen ja jatkuvien säästöjen ja leikkausten aikana yhdistysten ja järjestöjen toiminta sekä niiden vapaaehtoisten reservi tukee sosiaalipalvelujärjestelmää monin eri tavoin. Julkisten palveluiden supistaminen ei tarkoita, etteivätkö ihmiset tarvitsisi yhä apua arkeensa. Vapaaehtoistyössä tuo auttaminen tapahtuu omasta tahdosta ja ilman palkkaa. Sen lisäksi, että yhteiskunta hyötyy vapaaehtoistyöstä ja siitä että ihmiset auttavat toinen toisiaan, on sen merkitys avun saajalle itselleen todella suuri.

Vapaaehtoisilla on kaikilla omat syynsä ja tapansa tehdä vapaaehtoistyötä. Hilikka Lehtiö ja Silja Sibelius ovat eläkeläisiä, jotka lähtivät vapaaehtoistyyöhön saadakseen mielekästä toimintaa päiviinsä. Naiset tutustuivat toisiinsa

vapaaehtoistyön kautta, ja he ovat nykyisin lähes erottamattomat ystävät. Tomi Autio on tehnyt työuraansa lentoalalla, mutta jäätyään koti-isäksi hän ryhtyi tekemään vapaaehtoistyötä, jonka seurauksena hän löysi kutsumuksensa ja työskentelee nykyisin kehitysvamma-alalla. Jeremy Mast on puolestaan nuori ranskalainen mies, joka muutti Suomeen seitsemän vuotta sitten. Vapaaehtoistyön kautta hän on erityisesti vahvistanut suomenkielen taitoaan.

Avustajakeskuksen vapaaehtoiset kuvailevat olevansa ennakkoluulottomia ihmisiä, jotka haluavat antaa oman panoksensa toisten ihmisten hyväksi. Mast kertoo tuntevansa velvollisuutta auttaa ilmaiseksi ja hänen lähipiirissään vapaaehtoistyötä pidetäänkin elämänarvona. Vapaaehtoistyö ei vaadi erityistaitoja, vaan kuka vain voi osallistua siihen iästään ja taustastaan riippumatta. Olennaista on tekeminen omien voimavarojen ja kykyjen mukaan. Omia vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteitaan voi luovasti käyttää hyväksi vapaaehtoistyössä. Oma toimintakyky tai edes vamma ei välttämättä ole este sille, etteikö voisi auttaa muita. Lehtiö kertoo itsekin käyttävänsä keppiä kävelyn tueksi, mutta ei ole koskaan kokenut sen estävän avustamista.

Parhaimmillaan vapaaehtoistyö opettaa uusia tietoja ja taitoja, joiden avulla voi kehittyä paitsi työssään, myös ihmisenä yleisesti. Sen lisäksi, että haasteltavat ovat toiminnan kautta oppineet käytännön taitoja, on se opettanut heille myös erilaisuuden hyväksymistä ja elämänasennetta. Avustajat kertovat, kuinka avustettavat suhtautuvat elämäänsä positiivisesti vammoistaan ja rajoitteistaan huolimatta, ja myönteisyys tarttuu myös muihin ihmisiin.

Avustajakeskus kouluttaa ja tukee

Vapaaehtoistyö Avustajakeskuksessa alkaa usein peruskurssilla, jonka tarkoituksena on antaa eväitä avustamiseen sekä vammaisuuden kohtaamiseen. Tämän jälkeen vapaaehtoiset voivat avustaa eri ikäisiä näkö-, kuulo-, liikunta- ja kehitysvammaisia sekä muistisairaita. Avustajat ovat tukena esimerkiksi vapaa-ajan harrastuksissa, asioinneilla ja joskus pidemillä matkoillakin. Avustamistehtävät riippuvat paljon siitä, millaista tarvetta kyseisellä avustettavalla on.

Vapaaehtoiset tekevät avustustehtäviä oman jaksamisensa ja kiinnostuksiansa mukaisesti. Joskus on ehkä

Kurssien harjoitukset tehdään aidossa ympäristössä kuten tässä Raumalla 2000.

kieltäydyttävä keikasta, mutta siitä ei pidä tuntea huonoa omatuntoa. Avustajakeskuksen rooli vapaaehtoisten tukemisessa on Lehtiön, Sibeliuksen, Aution sekä Mastin mielestä tärkeä. He saavat tukea, neuvoa ja apua aina tarvittaessa ja kiittelevätkin, että kynnys lähteä mukaan toimintaan on matala.

Vapaaehtoistyö antaa paljon myös tekijälle itselleen. Kaikki haastatellut vapaaehtoiset ovat yhtä mieltä siitä, että vapaaehtoistoiminnan kautta kokee auttamisen iloa ja saa hyvän

mielen. Parasta vapaaehtoisuudessa on haastateltujen mukaan saatu suora kiitos, erilaisten ihmisten kohtaaminen, uudet kokemukset ja jatkuva oppiminen. Joskus avustamistilanteet voivat olla hyvinkin haastavia, ja avustettavan luottamuksen saaminen voi viedä aikaa. Näistä tilanteista selviämisen kautta saa onnistumisen kokemuksia. ”Silloin ajattelee, että tulipa tämäkin sitten tehtyä”, Autio naurahtaa.

Avustaminen on aina kahden ihmisen välinen kohtaaminen, jossa tarvitaan

Avustajat Nia-tanssin pyönteissä 2008.

vuorovaikutustaitoja. Henkilökemiat eivät aina kohtaa heti, ja siksi avustajalta vaaditaankin rohkeutta ja kykyä heittäytyä tuntemattomaan tilanteeseen. Sibelius kertoo, että joskus avustettavalta on tullut negatiivista palautetta, mutta usein kyse on siitä, että tämä tarvitsee aikaa tottuakseen uuteen ihmiseen. Parhaimmillaan oman toiminnan vaikutus näkyy heti – ”tuletko uudestaan?” -kysymys kertoo siitä, että on onnistunut avustajana. Kokemus oman toiminnan merkityksestä ja tarpeellisuudesta onkin ihmiselle hyvin tärkeä: ”Minusta on

vielä johonkin!”, Hilkka Lehtiö toteaa. Vapaaehtoistyö voi myös auttaa ylläpitämään omaa toimintakykyä ja terveyttä.

Vapaaehtoistyötä tehdään Suomessa paljon ja monien tutkimusten mukaan suomalaiset suhtautuvat vapaaehtoisuuteen myönteisesti ja useat voisivat itsekkin kuvitella tekevänsä vapaaehtoistyötä. Lehtiö, Sibelius, Autio ja Mast kertovat, että heidän lähipiirinsä kannustaa ja arvostaa heidän vapaaehtoisuuttaan, mutta toisinaan silti ihmettelevät, miten he jaksavat.

Avustajakeskus sai lahjoituksena pyörätuolin. Kuvassa vasemmalta Aino Mäkinen, Aino Levanto, Kari Katajisto ja Karl-Olof Sjöblom.

Haastattelussa he pohtivatkin, että vapaaehtoisuus vaatii omaa sisäistä motivaatiota ja halua auttaa muita.

Nykyään julkista keskustelua ja huolta herättää se, mihin suuntaan suomalainen yhteiskunta on menossa, ja onko toisista välittäminen katoamassa. Vapaaehtoistyö ei tällä hetkellä vaikuttaisi olevan yhteiskunnallinen trendi ja erityisesti nuorten saaminen mukaan toimintaan voi olla vaikeaa. Yksinäisyys kuitenkin kasvaa ja tarve vapaaehtoisille sen myötä. Usein

ihmisten syy olla lähtemättä vapaaehtoistyöhön mukaan on se, ettei ajan koeta riittävän ja siihen sitoutuminen arveluttaa. Avustajakeskuksen vapaaehtoiset neuvovat, että toiminta on hyvä aloittaa pienimuotoisesti kokeilemalla. Toiset ihmiset antavat hyväntekeväisyyteen rahaa, toiset omaa aikaansa, eikä kumpaakaan tapaa voi arvottaa toista paremmaksi. Vapaaehtoistyö antaa jokaiselle mahdollisuuden antaa oman panoksensa, taloudellisesta asemasta huolimatta.

Avustajien virkistystilaisuus grillauksen merkeissä.

Avustajakeskus viettää 20-vuotisjuhlaansa läpi vuoden järjestämällä erilaisia tapahtumia. Alueellinen ja kansallinen yhteistyö vammaisten hyväksi jatkuu ja uusia toimintamuotoja kehitetään jatkuvasti. Avustajakeskuksen vapaaehtoistyöhön ovat tervetulleita kaikki ja tänäkin vuonna uusia vapaaehtoisavustajia koulutetaan ympäri Varsinais-Suomea ja Satakuntaa. Peruskurssit ovat olleet todella suosittuja, ja osa vuoden 2014 kevään koulutuksista on jo täynnä. Silja Sibelius, Hilikka Lehtiö, Tomi

Autio sekä Jeremy Mast rohkaisevat kaikkia lähtemään mukaan vapaaehtoistyöhön, sillä kuten yksi heistä asian tiivistää: "Ihminen tarvitsee toista ihmistä".

Teksti: Kuu-Katjaana Salonen

Alueohjaajan päivä

*Torstai klo 7.00.
Hiljainen toimisto, aamuhetki
ja sähköpostien purkua.
Siitä alkaa päiväni Turun
seudun alueohjaajana
Turussa, Itäinen Pitkäkatu 68.*

12 saapunutta viestiä sähköpostissa.

Jippii olen voittanut maailmanlaajuisessa lotossa 20 miljoonaa!! Kunhan vain ensin laitan heille pankkitunnukset ja salasanat, rahat napsahtavat tililleni.

Eilen laittamani vapaaehtoiskeikan viesti on poikinut 2 halukasta samalle keikalle. Pikainen katsahdus viestin lähetysaikaan arpoo, kumpi ehti ensin. Muistilappuun kirjaan "soita avustajalle klo 9.30 ja sovi keikasta", ei vielä viitsi herättää ketään.

Yhteistyökumppaneilta viestejä, nopea läpilukaisu mitä on vammaispuolen saralla tarjolla harrastusten piirissä.

Vantaan Festivaalit Oy, Ruisrockin avustajatilauks tuli vihdoinkin! Olen tätä viestiä odottanut jo tovin ja avustajat

samoin. Nyt pitää laittaa hösseliksi! Kiirettä varmaan pitää, kun 55 vuoroon pitää löytää vapaaehtoiset avustajat.

Klo 8.00 Teepaussi on täällä, Ulla ja Pirjo saapuivat töihin. Vähän hävettää, avasin aamulla tiskikoneen tarkoituksena tyhjentää se puhtaista astioista (juu unohtui, kun kesken kaiken lähdin avaamaan sähköpostia). Hyvä, että Ulla ei kompastunut luukkuun mennessään kahvinkeittoon. Tarja tulee paikalle kohinalla ”auttaako kukaan, auto täynnä messukamaa!”. Siinä se aamuhetki meni, Saana ehtii viime hörpyille. Sirke on Porin toimistossa ja Joonaksella vapaapäivä.

Klo 8.30 Ruisrockin kimppuun. Selvitelen miten viimevuonna kaikki hoitui ja ketä oli avustajana silloin.

Välityspohjien tekoa, wordia, exeliä, paperia kynää, kaikki on käytössä.

Välillä vilkaistu keikka rekisteriin, ensi viikolle on ehtinyt jo 3 keikkaa tulla ja sitä seuraavalle 2. Ruisrock jääköön hetkeksi, katsotaan onko näille asiakkaille ollut aikaisempia tilauksia ja ketä on ollut jelpissä.

Pari tekstiviestiä ja taas uusi post-it-lappu pinon päällimmäiseksi ”Laita

keikka X seuraavaan yhteissähköpostiin avustajille, uusi asiakas”.

Klo 11.45 kello käy, kello käy. Pitäisi nopeasti saada Ruisrock ilmoitus aikaisemmin Rockissa olleille avustajille menemään, niin ehdin saada alkuvuoroksi hieman tietoa, ketä heistä lähtee vuonna 2014 Kansanpuistoon. Näpyttelen sähköposteja ja kerään tietoa niihin.

Sitten tulee tekstiviesti ”nyt iski flunsa, en pääse huomenna avustamaan uinnissa”.

Katson post-it-lappu pinoa vierelläni, työnnän ne sivummalle ja kaivan liikuntapalvelun uintilaput esiin.

Tuuraajaviestejä lähti 8, yksikään ei vastannut lähtevänsä. Sitten vielä 5 lisää ja tärppäsi!

Klo 13.00 ...*hm* mitä minä teinkään viimeksi, onko se tärkein, vai pitäisikö välillä katsoa listaa tekemättömistä töistä? Sivun silmällä näen lapun ”soita avustajalle klo 9.30 ja sovi keikasta”! Pirautus avustajalle ja selvitän keikan yksityiskohdat hänelle. Asiakasta en sitten saanutkaan yhtä helposti kiinni ja ei kuin uusi post-it-lappu pöydälle!

Klo 13.30 lounas nenän alla *nam*

Ruisrockia, käynti Veritas stadionilla hakemassa liivimme sekä posti-it-lap-pujen purkua.

Kello lähestyy kolmea, laitaaan kotiin viestin ”akuutti tilanne, vähän viivästyy paluu kotiin”.

Klo 16.05 Saan vihdoin Ruisrock viestit eteenpäin. En vielä ole saanut keskeneräisen keikan asiakasta kiinni, se siirtyy huomiseen pinoon.

Aurinko paistaa, hymyilen astuessani ulos toimistosta. En hymyile siksi, koska olisin saanut pöytäni tyhjäksi töistä tai koska kaikki keikat on välitetty. Hymyilen koska takana on hektinen päivä ja ihania kontakteja asiakkaisiin, avustajiin sekä yhteistyökumppaneihin. Olen saanut kuulla onnistumisista sekä ilonhetkistä vapaaehtoistyössä avustajilta, avustajia on keuhuttu ja asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä.

Avustajakeskus kouluttaa myös erilaisia ryhmiä. Tässä Viittomakielen ohjaajia saamassa tietoa avustamiseen liittyvissä asioissa.

Ensiapu koulutuksen tunnelmissa 2009.

Vertaistuki on yksi tärkeimmistä Avustajakeskuksen toiminnoista. Tässä ryhmä vuonna 2010.

Teksti: Krista Suosaari-Vihiniemi

Yksi alueohjaajan päivä

Oli keskiviikko kesäkuun lopulla, aloitin työpäiväni aamukahdeksalta toimistolla. Kirjoitin ja tulostin vielä yhdet puuttuvat työsopimuspaperit päivän kotikäyntejä varten. Uusia työsopimuksia oltiin solmimassa tuona päivänä peräti kolme kappaletta.

Päivän ensimmäinen tapaaminen oli keskustan tuntumassa. Avustaja oli rouvalle jo entuudestaan tuttu ja työsopimuksen teko sujui varsin iloisissa merkeissä. Odotukset kodin ulkopuolella tapahtuvia aktiviteetteja kohtaan olivat selvästi korkealla; kukapa nainen ei silloin tällöin halajaisi päästä vapaa-ajallaan kaupungille shoppailemaan.

Matka jatkui seuraavalle kotikäynnille. Poimin kaupungilta avustajan mukaani. Ajelimme työnantajan luokse yhdessä. Ehdimme matkalla jututella avustajan tekemästä ammatinvaihdoksesta; pitkään tehdastyötä tehneestä henkilöstä, uudelleenkoulutuksen kautta, hoiva-avustajaksi. Melkoinen elämänmuutos, mutta avustaja kertoi olevansa erittäin tyytyväinen nykyiseen elämäänsä. Hän oli jo lähes vuoden tehnyt sijaisuuksia kotihoidossa, ja nyt oli alkamassa

kesälomasijaisuus henkilökohtaisena avustajana. Saavuimme kauniin omakotitalon pihapiiriin, missä perheen koira oli meitä vastaanottamassa. Työnantaja on asiakas, jolla on avustaja kahdeksan tuntia päivässä. Kirjoittelimme työsopimuksen kahvipöydän antimia samalla nauttien. Vakituinen avustaja antoi vielä tulevalle sijaiselleen joitakin viime hetken toimintaohjeita. Lopuksi sain vielä terveiset vakituisen avustajan välittämänä, nimittäin siskoltaan, jonka kanssa olen aikaisemmassa työssä ollut tekemisissä. Sama sukunimihän heillä toki on, mutta nyt kun katsoin tarkemmin, niin ovathan he kovasti paljon samannäköisiäkin! Maailma tuntuu olevan pieni.

Kaupunkiin saavuttuamme tipautin avustajan kotitiensä alkuun ja jatkoin matkaa toimistolle, jonne oli tulossa haastatteluun avustajan työstä kiinnostunut nainen. Ennen hänen saapumistaan tarkistin puhelinvastaajan, jonne oli tullut muutamia viestejä. Sanotaan, että ensivaikutelma on tärkein, niinhän se taitaa olla haastatteluvierienkin suhteen; jostakin henkilöstä vain heti ensi näkemältä aavistaa, että tässä on ns. potentiaalia! Ehdotin tälle nuorelle naiselle kahta kesälomasijaisuutta, ja niin vain kävi, että vielä ennen kyseisen työpäivän päät-

tymistä sain merkitä nämä avoimet työpaikkailmoitukset täytetyiksi.

Haastattelun jälkeen katsoin koneelta ajoreitin seuraavaa kotikäyntiä varten; matkaa olisi puolisen tuntia yhteen suuntaan. Poikkesin ostamassa läheiseltä huoltoasemalta vitamiinijuomaa matkaevääksi. Matkalla ajelin aikanaan seutua hallinneen kartanon tiluksilla, seutu oli kieltämättä kaunista. Tie kapeni vielä vähän ennen kuin saavuin määränpäähän. Olisin hetken voinut ihastella talon ympärillä leviävää iloisen leikkisästi somistettua puutarhaa, mutta lähdin kuitenkin etsimään talon emäntää. Ovi oli raollansa, joten uskaltauduin ”päivää”- huhuillen peremmälle... Ei vastausta, vain tv:n ääni kuului sisemistä huoneista. Etenin ääntä kohden ja lopulta pelästyin työnantajaparan pahanpäiväisesti tervehdykselläni huoneen kynnykseltä! Hän oli ollut niin keskittynyt vanhan mustavalkoisen suomalaisen elokuvan juonenkäänteisiin, ettei ollut yhtään kuullut mitä ympärillä tapahtuu. Onneksi hänen avustajantarpeensa ei johtunut heikosta sydäimestä!!

Alkusäikähdyksestä tokeennuttua nainen kertoi, että tilanne olikin muuttunut siten, että avustajaksi tulossa ollut tuttava oli perunut lupauksensa

työhön ryhtymisestä. Joten siis työso-
pimusta ei tänään tulisi allekirjoitettua,
sen sijaan tehtäväkseni tuli alkaa
etsiä uutta avustajaa. Ihmisillä on
oma tarinansa kerrottavana, niin sain
ilokseni jälleen kuulla yhtä sellaista.
Rouvan kissakin etsiytyi hetkeksi is-
tumaan ja kehräämään syliini. Toimis-
tolle oli kuitenkin vielä tulossa kaksi
henkilöä haastatteluun, joten palasin
autolleni ja ajelemaan kohti Salon
keskustaa. Toinen haastateltavista oli
vanhempi mies ja toinen nuorempi
nainen. Heillä molemmilla elämän-
tilanne oli sellainen, ettei nyt heti
löytynyt mitään kiinnostavaa tarjolla
olevista avustajan paikoista, mutta
ehkä myöhemmin jossakin vaiheessa.

Päivä oli tässä vaiheessa jo niin
pitkällä, että jätin solmittujen työso-
pimusten sekä haastateltujen tietojen
viemisen koneelle odottamaan seu-
raavaa päivää. Sen sijaan tulostin vie-
lä uudet työsopimuspaperit valmiiksi
seuraavan aamun kotikäynnille, joka
suuntautui Somerolla.

Avustajien seikkailukoulutus 1996.

Turun vammaispalvelu- lujohtaja Kaisa Kiiski

Kysymykset

1. Mitä muistikuvia Avustajakeskuksen alkutaipaleelta? Muistoja, tapahtumia tms vuosien varrelta.

2. Mitä ajattelet tulevaisuuden tuovan tullessaan, mihin suuntaan Avustajakeskus on menossa?

3. Miksi Avustajakeskus on olemassa, mihin tarvitaan?

4. Vapaa sana.

Näin Kaisa vastasi:

1) Turun kaupungin vammaispalvelut ja myös kotihoito on saanut olla mukana alusta asti suunnittelemassa ja kehittämässä Avustajakeskuksen toimintaa. Asiakkaita ohjattiin jo alkuvaiheesta asti aktiivisesti kysymään sekä vapaaehtoisavustajia että palkallisia avustajia henkilökohtaisiksi avustajiksi. Avustajakeskuksen käyttö lisääntyi vuosi vuodelta ja avustajia löytyi esim. paikkaamaan vammaispalvelujen oman työntekijän vuosiloma-aikoja. Yhteistyö oli siis tiivistä ja antoisaa alkuvuosista lähtien. Lisääarvoa tekemiselle toi se, että niin monet paikalliset vammaisjärjestöt lähtivät toimintaan mukaan. Vammaisjärjestöjen ja Turun kaupungin sosiaali- ja terveystalvelujen sekä liikuntatoimen välille syntyi erinomainen yhteistyön verkosto, jossa voitiin aidosti yhdessä parantaa vammaisten henkilöiden avun tarpei-

siin vastaamista. Avustajakeskuksen käyttäjillä on aina ollut keskeinen rooli toiminnan kehittämisessä, jota viralliset tahot ovat olleet parhaansa mukaan tukemassa. Monet kunnat ovat matkan varrella kyselleet, miten tällainen toimintamalli on saatu aikaiseksi ja miten se on saatu pysymään toimivana, kun eri vammaisryhmiin kuuluvien asiakkaiden tarpeita on niin monia. Vahva näkemys vaikeavammaisen henkilön oikeudesta yhdenvertaiseen osallistumiseen on edesauttanut tunnuslauseen ”yhteistyötä yli rajojen” toteutumista.

2) Avustajakeskuksessa on vahva vapaaehtoistyön toiminta-alue, jota alueella asuvat kuntalaiset osaavat hyödyntää. Toinen vahva alue on palkallisten avustajien kouluttaminen ja välittäminen vaikeavammaisille henkilöille, joilla on sosiaalitoimen päätös henkilökohtaisesta avusta. Erityisen tärkeä osa-alue on työnantajana toimimiseen liittyvä neuvonta ja ohjaus sekä tuettu työnantajuus – palvelu. Tulevaisuudessa olisi hienoa, että Avustajakeskuksella olisi työssä omia avustajia, jolloin kunnat voisivat ostaa myös henkilökohtaista apua Avustajakeskukselta. Avustajakeskuksen toiminen seudullisesti usean kunnan alueella sekä erikoistuminen niin avustajien kuin avustettavienkin

tukemiseen ja kouluttamiseen on ensiarvoisen tärkeää jatkossakin.

3) Avustajakeskusta tarvitaan kaikkien edellä mainittuun sekä ennen kaikkea pitämään kiinni siitä, että vaikeavammaiset henkilöt saavat hyviä avustajia ja avustajana toimivat tarpeellista tukea ja koulutusta tärkeään tehtäväänsä. Avustajakeskus tukee ja omalta osaltaan toteuttaa erittäin oleellisella tavalla kunnan palvelukennetta sekä tuo yhteen paikallisia ja seudullisia verkostoja niin asiakkaiden kuin kunnan työntekijöidenkin näkökulmasta katsottuna.

4) Suuri kiitos Avustajakeskuksen tärkeästä ja näkyvästä työstä yhteisen asian hyväksi! Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin seuraavatkin vuosikymmenet!

Avustajatoimintaan jää koukkuun

Tanja Luoti on ollut luomassa nykyistä Avustajakeskusta lähes sen ensimetreistä lähtien. Aluksi vapaaehtoisena ja myöhemmin projektityöntekijänä Tanja oli mukana toiminnassa ja sitä kehittämässä kymmenisen vuotta.

– 1990-luvulla opiskelin sosiaaliohjaajaksi ja kun koulussa ei pystytty opetuksessa ottamaan niin laajasti erityisryhmiä huomioon kuin halusin, ilmoittauduin avustajakurssille, Tanja muistelee.

– Yleensäkin vammaisuus ja siihen liittyvät kohtaamiset ja käytännön harjoitteet kiinnostivat jo silloin ja halusin itselleni jotain extraa. Käymäni Avustajakurssi oli varmaan niitä ensimmäisiä ja muistan, että se pidettiin Meri-Karinassa. Sehän vei mennessään ja jäin vapaaehtoistyöntekijäksi. Olin monta vuotta uintiavustajana. Itse uintia harrastaneena se oli luonteva tapa olla mukana. Erityislasten uintikurssit kesäisin olivat aivan ihania!

Nykyään Tanja muistelee lämmöllä pieniä uimareita, jotka ovat jo aikuis-tuneet. Hän saattaa törmätä heihin nykyisessä työssään, Turun kaupun-

gin kuntoutuspalvelussa. Kun Tanjan sosiaaliohjaajan opinnot alkoivat olla loppusuoralla, hän oli jo menettänyt pikkusormensa Avustajakeskukselle ja jäi yhdistyksen toimintaan mukaan.

– Tein ensimmäisen lopputyönikin Lihastautiyhdistykselle aiheena ALSiin sairastuneen omaisen tuen tarve, Tanja mainitsee.

– Valmistuin 1995 ja tavallaan työllistin itseni Avustajakeskus projektiin. Silloin toiminta oli vielä suhteellisen pienimuotoista ja **Sirke Salmela** oli ainut palkattu työntekijä. Sirke oli jutellut, että jos toimintaa halutaan laajentaa, hän tarvitsee lisää työntekijöitä. Ei yksi ihminen kykene vastaamaan kaikesta. Olin siinä valmiina ja tulin projektityöntekijäksi. Sirken kanssa vedettiin Avustajakeskusta kahdestaan aina siihen asti, kunnes lähdin jatkamaan opiskeluja. Tietenkin siinä oli yhteistyökumppanit ja vapaaehtoiset mukana mutta me olimme vastuussa.

Tanjan ja Sirken punaisena lankana oli alusta alkaen toiminnan laatu.

– Me haluttiin avustajatoiminnasta niin laadukasta, että se on tavallaan oma brändinsä, Tanja kertoo.

– Kun vapaaehtoistyöntekijä on käynyt Avustajakeskuksen kurssin, se on laadun tae. Silloin on avustaja, joka oikeasti tietää mitä tehdään. Teen nykyään kehitysvammaisten parissa töitä ja meillä on paljon tukihenkilöitä tilattu Avustajakeskuksen kautta. Heihin voi luottaa sataprosenttisesti.

Sosionomin opiskelujen yhteydessä Tanja teki opinnäytetyön Avustajakeskukselle nimenomaan laadusta ja sen merkityksestä vapaaehtoistyössä (*Laatu vapaaehtoistyössä – Avustajakeskus sunnannäyttäjänä, Turun ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, 2001*).

Avustajakurssit

Avustajakursseja järjestettiin toiminnan alussa kaksi kertaa vuodessa, yleensä keväällä ja syksyllä. Tanjan ja Sirken johtajatuksena oli ”tekemällä oppii”.

– Jokainen kursseille osallistuva ko-keili esimerkiksi miltä tuntuu istua ja toimia pyörätuolissa tai kun silmät peitettiin, sai osviittaa näkövammaisen elämästä. Kun opiskeltiin nostolaitteen käyttöä, jokainen sai olla myös nostettavana, Tanja kertoo.

– Uskon tämän omakohtaisen kokemuksen olevan tärkeä osa oppimista.

Avustajakursseilla on aina muista yhdistyksistä vammaisia tai muita yhdistysten jäseniä kertomassa elämästään, vammastaan ja avustajan tarpeesta. Siellä puhutaan myös asioista, jotka koskettavat vammaisten lähimmäisiä.

– On todella tärkeää, että kursseilla on sairastavia ihmisiä kertomassa omasta elämästään, ettei esimerkiksi joku viran puolesta käy tarinoimassa.

Vapaaehtoisia on kursseille riittänyt aina. Tanja ei muista kertaakaan kuulensa, että kurssi oli peruttu sen takia, ettei osallistujia olisi ollut.

– Puolet vapaaehtoisista tuli oppilaitoksista ja puolet hakeutui muista syistä kursseille, Tanja muistelee alkuaikoja.

– Monet opiskelijat ilmoittautuivat silloin, kun opintosuunnitelmaan tuli vapaasti valittavia opintoja. Oppilaitokset katsoivat meidän avustajakurssit sellaisiksi, että niistä sai pisteitä. Ilahduttavan suuri osa opiskelijoista jäi sitä kautta vapaaehtoistoimintaan mukaan. Toisen puolen kurssilaisista muodostivat esimerkiksi eläkkeelle

jääneet tai työttömät, jotka halusivat sisältöä elämäänsä.

Avustajakeskus ei ole lähtenyt isosti kampanjoimaan vapaaehtoistyöntekijöiden värväämiseksi. Tanja ja Sirke miettivät heti alussa asian niin, ettei avustajatoiminta ole ystävätoimintaa.

– Toki pitkistä avustajasuhteista syntyy myös ystävätarinoita. Me kuitenkin markkinoitiin kurssit niin, ettei ole tarkoitus, että rupeat kellekään ystäväksi vaan tulet avustajaksi eli olet rumasti sanottuna tekninen apuväline, kainalosauva, Tanja painottaa.

– Monet avustajarekisterissä olevat ihmiset pitävät siitä, että he voivat käydä heittämässä jonkun keikan kun heille sopii. Heidän ei tarvitse sitoutua yhteen ihmiseen pitkiksi ajoiksi. Toki toivotaan, että kaikki avustajakurssin käyneet jäisivät rekisteriin ja sitoutuisivat olemaan toiminnassa mukana. Siihen pystyy kuitenkin vaikuttamaan itse hyvin paljon, esimerkiksi saat itse valita avustajatehtävät. Voit käydä kerran vaikka muistisairaassa jossakin kulttuuritapahtumassa, olet kerran yleisöavustajana jonkun vammaisjärjestön tilaisuudessa, käyt näkövammaisen kanssa lääkärissä - tehtävät ovat niin monimuotoisia. Ideana on se, että pärjää

Uinnissa avustamiseen Avustajakeskus on kouluttanut avustajia alusta asti.

omana itsenäsi. Kun käyt avustajakurssin, olet saanut perusvalmiudet auttaa eri tehtävissä. Osaat esimerkiksi mennä pyörätuolin kanssa jalkakäytävän reunalta tai osaat ohjata näkövammaista paikasta a paikkaan b. Avustajalta ei vaadita sen enempää hoidollisia kokemuksia.

Nykyään avustajakursseja järjestetään useita laajalti Varsinais-Suomen alueella ja toiminta on hyvin vireää.

– Keskuksessa on hyviä projektityöntekijöitä, jotka ovat jaksaneet pitää laadusta huolta ja että se pysyy kor-

keana. Se on edelleen hyvä brändi, Tanja toteaa.

Paljon hyviä tyyppejä

Avustajakeskuksen historiaan mahtuu paljon hyviä, ahkeria ja paljon itsensä antaneita ihmisiä, joiden ansiosta keskus juhlii nyt 20-vuotisjuhlaa. Hiljattain edesmennyt **Virpa Puisto** teki merkittävän työn Avustajakeskuksen toiminnan vakiinnuttamisessa. Hänellä oli itsellään voimakas vapaaehtoistyön tausta ja näkemys siitä, että kolmannen sektorin työ on

arvokasta. Pyysin Tanja Luotia mainitsemaan joitakin mieleen jääneitä ihmisiä Avustajakeskuksen toiminnan tiimoilta.

– Tietenkin koko Lihastautiyhdistyksen johtokunta, joka tuki toimintaa täysillä sekä kaikki yhteistyökumppanit, jotka ovat jaksaneet olla mukana. Esimerkiksi aikoinaan Turun kaupungin palveluksessa toiminut **Riitta Samstén** on uranuurtaja erityisliikuntaan liittyvissä asioissa. Hän oli kouluttamassa mm. uintiavustajia ja hänen avullaan saatiin uimahalleista tilaa meidän työlle, Tanja kertoo.

– **Olli Nordberg** pitää mainita. Hän toimi silloin Lihastautiliiton yhdistyksessä ja hän oli vahvasti mukana henkilökohtaisen avun välityspalvelun mukaan tulosta Avustajakeskuksen piiriin.

– Avustajakeskuksen johtokunnassa ollut **Ritva Lehtiö**, joka sairastaa lihastautia ja joka vuodesta toiseen jaksoi olla mukana kursseilla harjoituskappaleena, niin kuin keskuksen entinen sihteeri **Aino Mäkinenkin**. Välillä oli varmaan tosi kivuliasta ja tuskallista, kun 30 ihmistä päivän mittaan nostaa pyörätuolista. Ritva jaksoi olla aina positiivisesti mukana.

– Nyt jo edesmennyt, Lihastautiyhdistyksen pitkäaikainen hallituksen jäsen ja talousvastaava **Karl-Olof Sjöblom** oli Avustajakeskuksen voimahahmo. Hän piti talouden kunnossa ja jaksoi aina olla kannustava. Lisäksi Karl-Olof oli ensimmäisiä, jotka saivat uuden lain myötä henkilökohtaisen palkatun avustajan. Tämä avustaja tuli keskuksen kautta ja se on jäänyt mieleen erittäin onnistuneena tapauksena. Karl-Olofin elämänlaatu parani ja kyseinen avustaja sai töitä työttömyyden jälkeen. Lisäksi heidän kemiansa toimivat saumattomasti.

– Lisäksi kaikki ne vapaaehtoiset, pitkäaikaiset avustajat, jotka jaksivat vuosikymmeniä tehdä pyyteetöntä työtä. Silloin alussa ei ollut mitään virallisia kulukorvauksia vaan Avustajakeskus pyrki korvaamaan bussikulut avustajalle. Kaikki eivät tätäkään pyytäneet vaan olivat mukana puhtaasti auttamisen halusta. Kaikki nämä ihmiset, jotka antoivat vapaa-aikansa muitten auttamiseen. Se on aina ollut ilahduttavaa, Tanja sanoo hymyillen.

Avustaja mahdollistaa monelle turvallisen liikkumisen mahdollisuuden niin ulkona kuin sisälläkin.

Teksti: Ulla Bergström, kuvittaja

Apua, iloa ja auringonkukan värejä

Avustajakeskuksen logo oli ensimmäisiä tilaustöitäni aloittaessani kuvittajan, hahmosuunnittelijan ja animaattorin uraa.

Logo syntyi 1996 opiskellessani vielä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitoksessa animaatiolinjalla (nyk. Turun Taideakatemia). Samassa opinahjossa valokuvausta opiskellut Alli Ikonen teki graafista materiaalia Avustajakeskukselle ja kysyi olisinko innostunut piirtämään yhdistykselle logon. Koin tehtävän heti omakseni, sillä olin aiemmin työskennellyt terveydenhuoltoalalla ja vapaaehtoistoimintakin oli tuttua.

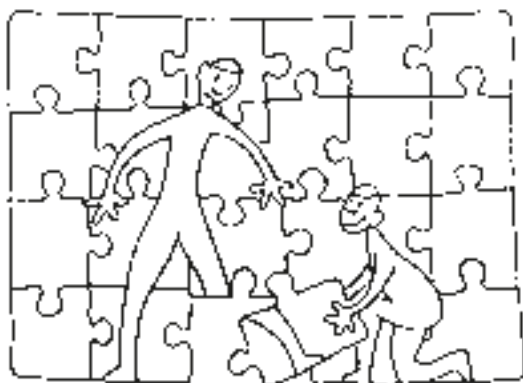
Logon idea syntyi omista kokemuksista ja näkemyksistä vapaaehtoiseen auttamistyöhön. Vaikka työ tuo paljon iloa, kaikissa tilanteissa ei pelkkä lähimmäisenrakkaus riitä. On ihan reilua ajatella, että vapaaehtoistyössä pitää aidosti saada jotain: oppia uusia asioita kursseilla, saada työkokemusta, pitää omaa ammattitaitoa yllä tai vahvistaa auttamiseen kannustavaa

elämänfilosofiaa – kun apua antaa, sitä itsekkin saa, kun sitä joskus tarvitsee.

Logon suunnittelussa en korostanut avustajakeskuksen roolia organisaationa ja vapaaehtoistyön koordinoijana, vaan halusin kertoa jotain olennaista itse auttamistyöstä. Avustustyö on kahden ihmisen yhteistyötä – avun antamista ja sen vastaanottamista. Ei ole toista ilman toista.

Toinen asia minkä halusin logoon, oli ajatus, että jokainen meistä tarvitsee apua jossain vaiheessa elämäänsä. Se voi olla väliaikaiseen tai pysyvään fyysiseen rajoitukseen liittyvää käytännön apua, keskusteluseuraa elämän yksinäisenä hetkenä, kannustamista esteiden yli tai neuvoa asioissa joissa oma osaaminen ei riitä. Meidät

ihmiset on tehty monista paloista. Jokaisella on joskus joku pala hukassa tai oikosulussa. Kun lääketiedekään ei ole vaihto-osia kaikkeen vielä keksinyt niin paikataan toinen toisiamme tarpeen vaatiessa.

Logo hahmottui palapeliksi, jossa niin autettava kuin auttajakin koostuvat paloista. Autettavalta puuttui jalka, jonka toisen hahmon apu korvaa, mutta yhtä lailla paloista koostuva auttaja voi menettää seuraavassa kuvassa jonkin palan itsestään. Autettavasta voisi tulla hänen auttajansa.

Olin logon valmistuessa tyytyväinen lopputulokseen, mutta kun logo kymmenen vuoden kuluttua vuonna 2006 uudistettiin, halusin korjata opiskelijana tehdyn alkuperäislogon graafiset ongelmat. Hento viiva ei ollut painotuotteissa ihanteellinen. Halusin tehdä viivasta vahvemman, jotta logo näkyisi paremmin eri materiaaleille painettuna. Myös värit tulivat mukaan. Avustajakeskus toivoi logoon aurinkokukan värejä, minkä mielestäni oli mukavalla tavalla valoista, kuvaideaan sopiva ehdotus.

Logoa päivittäessä myös kuvan ja hahmojen mittasuhteet korjautuivat paremmin kuvituskuviin sopiviksi ja ilmeikkäimmiksi. Uudistuneessa

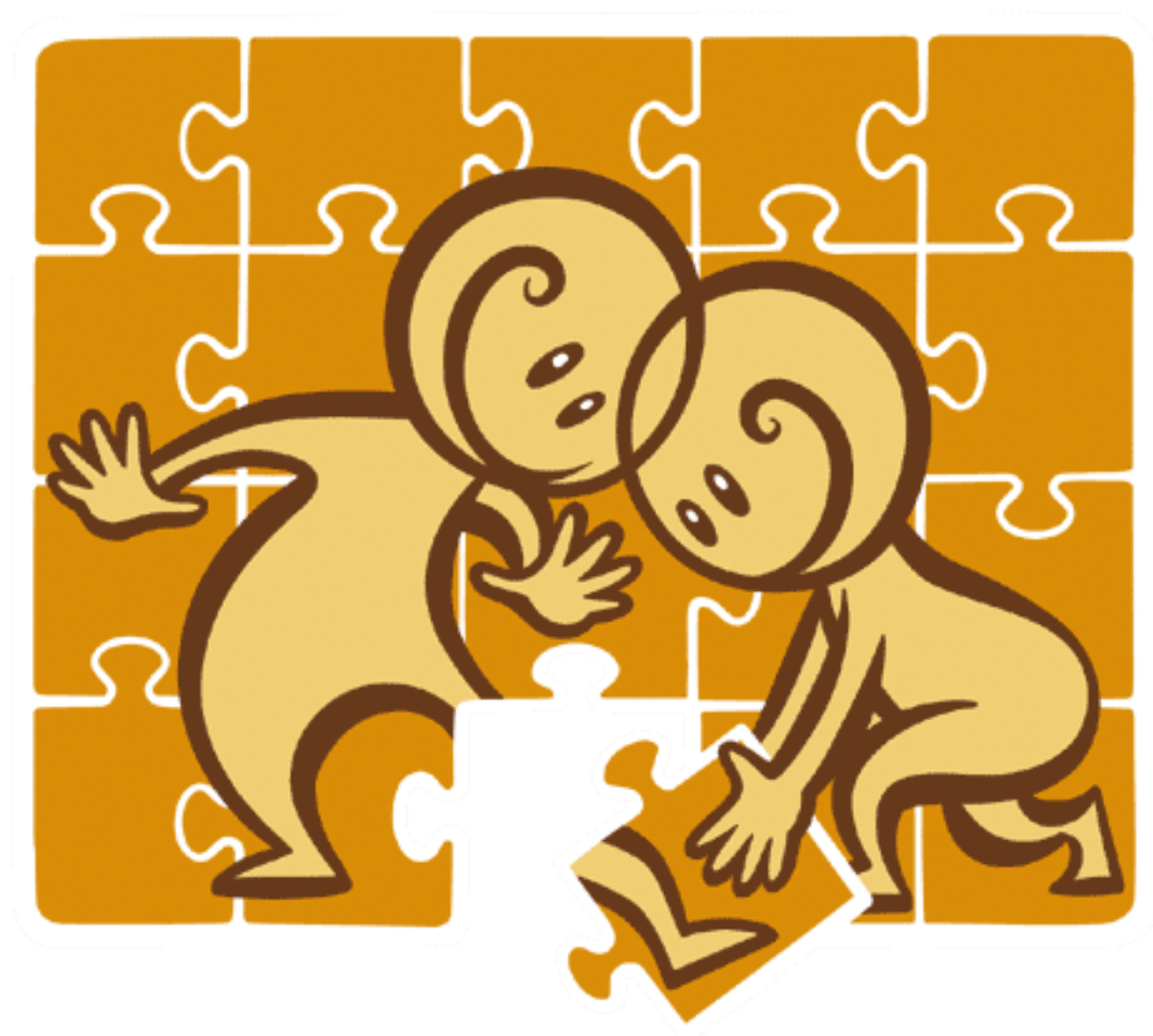
logossa autettavan ja auttajan päiden viivat ovat osittain päällekkäin kuvastuen miten hyvässä auttamistilanteessa ajatukset kohtaavat. Mietin myös miksi ihmeessä olin tehnyt alkupe-
räisessä versiossa autettavasta niin surullisen. Asian sai korjattua logouudistuksen myötä.

Piirretyissä logoissa on aina jotain ainutkertaista ja omaleimaista. Uskon että pelkkään graafiseen muotoon ja typografiaan verrattuna piirretty logo säilyy ajassaan hyvin ja kestää myös päivittämistä. Tässäkin alkuperäisen logon kuvan idea kesti hyvin myös piirtotyylin muutoksen.

On hienoa, että uudistuksen myötä logon kaverukset saivat mahdollisuuden siirtyä myös logon ulkopuolelle kuvituskuviin. Logon teeman ideointi kuvituksiksi oli todella hauskaa. Palapeli-logon keskeinen idea sopi hyvin erilaisiin kuvituskuviin; jokaisen palapelistä tipahtaa joskus palanen, hetkeksi tai pysyvästi, ja silloin toinen voi auttaa sen paikalleen tai korvata sen. Kuvituskuvilla avuntarve kasvoi liikuntarajoitetta kauemmas esimerkiksi sosiaalisiiin tai kommunikaatioon liittyviin esteisiin.

Kun näen logon toimivan Avustajakeskus ry materiaaleissa selkeänä ja

informatiivisena tunnuksena, ja tuovan myös iloa ja väriä ympäristöihin jossa sitä käytetään, tiedän että logo on onnistunut ja toimiva. Mutta erityistä iloa saan jos se tunnuksena yhdistää kaikki Avustajakeskuksen toiminnassa mukana olevat; henkilökunnan, auttamistyötä tekevät ja autettavat. Maailman esteiteitä tasoittava, auringonkukankeltainen ryhmä tekemässä yhdessä arjesta sujuvampaa.

AVUSTAJAKESKUS

www.avustajakeskus.fi

Vapaaehtoistyötä tarjolla

On talven ensimmäisiä päiviä. Lapset ja nuoret leikkivät lumessa ja sohjossa. Kaikilla tuntuu olevan mukavaa. Joukkoon mahtuvat kaikki. Vain Milla (nimi muutettu) seisoo pikkuveljen kanssa sivussa. Pikkuveljellä on kehityshäiriö, eikä hän pysty / halua mennä muiden mukaan.

Milla kertoo, että veli on ilmoitettu keväällä alkavaan liikuntakerhoon, jossa hän saa omia kavereita. Liikuntakerhossa on ohjaajan lisäksi myös avustaja, joka auttaa Veljeä ja muita vastaavanlaisia lapsia tulemaan toimeen pukuhuoneessa ja kerhossa. Kaarinan kaupunki järjestää kerhon ja sinne pääsee mukaan vanhempien luvalla.

Minä olen liian nuori toimimaan avustajana (en ole vielä aivan kuuttatoista), mutta olen ollut mukana TSLY:n joulujuhlissa vapaaehtoisena ja auttanut niiden järjestelyissä mm. lasten onnenpyörässä ja arpojen myynnissä. Pyörätuolit ja puhevammat ovat minulle tuttuja juttuja. Vapaaehtoisena oleminen on ollut mukavaa. Kerron avustajakeskuksen henkilökunnalle, että voisin tehdä jotakin keikkoja Kaarinassa, jos sellaisia on.

Avustajakeskuksesta soitetaan keväällä ja kysytään halukkuuttani osallistua erityislasten liikuntakerhoon. Siihen samaan kerhoon, johon Millan velikin on menossa. Tärkeätä on, että sitoudun kerhoon, koska tämä on sellainen tehtävä, missä on tärkeää tutustua lapsiin. Kerholaisille tulee turvallinen olo, kun ohjaajat ja avustaja eivät vaihdu kesken kerhon. Kerhoon on tulossa monta lasta. Joillakin on oma henkilökohtainen avustaja. Osa tarvitsee vapaaehtoista avustajaa, jotta voivat tulla mukaan. Lähden mukaan totta kai.

Ensimmäisellä kerralla jännittää kaikkia. En tunne lapsia enkä ohjaajaa, lapset eivät tunne minua (kaikki lapset eivät ole iältään lapsia osa on jo nuoria, mutta vammansavuuksi lapsia). Minulla on oranssi avustaja-keskuksen T-paita päälläni, josta kaikki tunnistavat minut avustajaksi.

Taksi kaartaa koulun pihaan, sieltä tulee kaksi kerholaista. Tehtävänäni on valvoa, että lapset eivät karkaa ja tulevat kanssani pukuhuoneeseen. Ohjaaja ei ole vielä saapunut ja odotamme ulkona (tehtävät kerrottiin minulle etukäteen Avustajakeskuksesta). Keksinkin katsottavaa ja juteltavaa, että lapset pysyvät lähelläni kunnes pääsemme sisään. Oven ulkopuolelle

tulee myös muita lapsia, joilla on vanhemmat mukana. Odotamme ohjaajaa, joka saapuukin pian. Menemme sisään ja vanhemmat lähtevät omille asioilleen.

Pukuhuoneessa autan lapsia saamaan jumppavaatteet päälle ja katson, että ketään ei jää yksin. Kuuntelen heidän juttua menneestä päivästä, osa säheltää omiaan. Jumppasalissa alkaa kova meno, osa huutaa (sali kaikuu), osa loikkii pitkin salia ja osa seisoo arkana sivussa. Lasten pitää rauhoittua ja istua lattialle, tunti alkaa nimien kyselyllä. Sillä aikaa laitan ohjaajan kertomat tavarat ja varusteet esille. Leikit voivat alkaa.

Kaikkien on mahdollista osallistua näihin juttuihin, mikään leikki/tehtävä mitä teemme ei ole kenellekään liian vaikeaa. Olen mukana ryhmässä ja motivoin ja rohkaisen esimerkillä kerholaisia tekemään erilaisia liikkeitä ohjaajan ohjeiden mukaisesti. Harjoittelemme tasapainoa ja ohjeiden kuuntelemista ja ryhmässä olemista ja toisten huomioonottamista. Tunnin jälkeen on kaikilla punaiset posket ja suu hymyssä. Tehtävänäni on vielä auttaa pukuhuoneessa ja korjata välineitä yhdessä ohjaajan kanssa ja saattaa osa lapsista turvallisesti taksiin, joka vie heidät iltapäivähoito-

paikkaan. Osan lapsista vanhemmat noutavat pukuhuoneesta. Tärkeintä on, että kaikki lapset lähtevät kerhosta oman aikuisen mukana.

Jään vielä hetkeksi juttelemaan ohjaajan kanssa tunnista ja kuulen, mitä ensitunnilla tehdään. Tapaamme siis

viikompäästä, samat lapset ja rutiinit alkavat muodostua ryhmässä. Minä olen saanut auttaa ryhmää toimimaan ja tästä saan hyvän mielen. Minulle oli vapaaehtoistyötä tarjolla. Ehkä tästä on hyötyä myös tulevaisuudessa, kun haen töitä itselleni.

Pyörätuolitanssi koulutuksessa oli tunnelmaa vuonna 2000.

Kursseilla harjoitellaan pyörätuolin käyttöä. Kuva Harjavallasta 2013.

Teksti: Pirjo Rissanen

Vapaaehtoiset avustajat, nykyhetki 2014

Uutisia, lööppejä ja ihmisten puheita kuunnellessa voisi helposti luulla ihmiskunnan olevan hyvää vauhtia matkalla kohti oman navan keskustaa ja välinpitämättömyyttä kanssakulkijoiden hyvinvoinnista. Onnekseni työskenteleen kuitenkin organisaatiossa, minkä toiminta saa uskon ihmiskuntaan säilymään ja jopa kasvamaan.

Avustajakeskus välittää vapaaehtoisia avustajia Lounais-Suomessa liikunta-, näkö-, ja kehitysvammaisille sekä muistisairaille ihmisille ikään katsomatta. Avustajakeskus viettää tänä vuonna 20-vuotisjuhlavuottaan. Koko toiminnan historian ajan on lukuisilta tahoilta saanut kuulla epäileviä kommentteja vapaaehtoistoiminnan tulevaisuudesta. Onneksi kuitenkin olemme päivittäin saaneet todisteita siitä, että ihmisissä todella on auttamisen halua ja vastuuta toistemme hyvinvoinnista. Vuosi vuodelta Avustajakeskuksen vapaaehtoiset ovat tehneet enemmän ja enemmän vapaaehtoistyötä. Vuonna 2013 vapaaehtoiset tekivät jälleen ennätysen; 8000 vapaaehtois”keikkaa”. Vapaaehtoiskeikka voi olla mitaltaan mitä vain lyhyestä lääkärikäynnistä avustettavan kanssa vaikkapa viikon mittaiseen etelänmatkaan. Joten jos

keskiarvoksi keikalle arvioisi karkeasti 2,5h, ovat vapaaehtoiset tehneet vapaaehtoistyötä viime vuonna Lounais-Suomessa pelkästään Avustajakeskuksen toiminnassa 20 000 tuntia! 20 000 tuntia kanssakulke- mista: vanhan rouvan käsikynkkänä kulkemista lääkärin vastaanotolle, liikuntavammaisen lapsen avustamis- ta uintiharrastuksessa (samalla kun vanhemmat saavat kaivatun lepohet- ken), näkövammaisen herran kanssa sanomalehden lukemista, muistisai- raan kanssa ulkoilua jne.

Nämä vapaaehtoiset, joita Avustaja- keskuksessa on yli 800, ovat vaan niitä hiljaisia, jotka eivät näy otsikois- sa, eivätkä muutenkaan pidä melua itsestään ja tekemästään työstä. Vaikka nämä ihmiset tärkeän työnsä kanssa eivät katukuvasta silmään pistäkään, on upeaa tietää, että päivit- täin vapaaehtoiset tekevät kymmeniä hyviä tekoja.

Vapaaehtoisia löytyy jokaisesta kan- sanosasta, on opiskelijamiehiä, elä- keläisrouvia, työssäkäyviä kiireisiä perheenäitejä, maahanmuuttajanaisia jne, kukin tekee vapaaehtoistyötä omien resurssiensa mukaan. Jotkut vapaaehtoiset ovat olleet mukana ko- ko Avustajakeskuksen toiminnan ajan, ja ovatpa vanhimmat jo ajoittain itse-

kin tarvinneet vapaaehtoisen apua.

RAY tukee Avustajakeskuksen toi- mintaa. Liki tuhannen vapaaehtoisen avustajan ja moninkertaisen asia- kasjoukon koordinointi ei onnistuisi ilman rahallista tukea. Vapaaehtoiset tarvitsevat tärkeään työhönsä koulu- tusta, tukea ja neuvontaa. Asiakkaille tarvitsee saada tieto vapaaehtoisten olemassaolosta ja vapaaehtoisten välitys täytyy sujua jouhevasti ja vir- heettömästi. Vapaaehtoiset eivät ole ammattilaisia, vaan toimivat tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin, mutta sitä täytyy organisoida ammattimaisesti. Avustajakeskus haluaa tähdätä myös tänä vuonna kasvuun ja kehittymi- seen. Vapaaehtoiset ansaitsevat hy- vin toteutetun organisaation tärkeän toimintansa tueksi.

Soisikin välillä yhteiskunnan nostavan esiin näitä ihmisiä, jotka eivät unoh- da, ettei kaikki ihmiset selviä yksin. Kuntien säästökurimus ja väestön ikääntyminen ei ainakaan vähennä vapaaehtoisten työn merkitystä, joten myös virallisten tahojen toivoisi yhä enemmän tunnustavan kolmannen sektorin merkityksen. Avustajakeskuk- sella on onnekseen loistavaa yhteis- työtä esimerkiksi kuntien kanssa.

Työntekijät kautta aikojen

Tällä hetkellä:

	alkaen	
Salmela Sirke	1991	Toiminnanjohtaja
Hellén Krista	2004	Alueohjaaja
Vasama Tarja	2006	Toiminnanohjaaja
Rissanen Pirjo	2008	Järjestösuunnittelija
Salonen Kuu-Katjaana	2009	Alueohjaaja
Keränen Saana	2009	Alueohjaaja
Lind Ulla-Maija	2010	Talousvastaava
Suosaari-Vihiniemi Krista	2011	Alueohjaaja
Kemppainen Anna	2013	Alueohjaaja
Helander Joonas	2013	Palkanlaskija
Veneranta Mirva	2013	Alueohjaaja
Trei Anne-Ly	2014	Projektiohjaaja
Kushnir Sergei	2014	Palkanlaskija
Nikula Sari	2014	Alueohjaaja

Aiemmin työskennelleet:

Luoti Tanja	1995-1999
Lähdenpää Leena	1999-2003
Levanto Aino	1999-2004
Kylämäki Tiina	2004-2008
Heinonen Maija	2007-2008
Pajamo Seija	2007-2008
Laivamaa Niina	2007-2009
Rautalin Valtteri	2007
Ingalsuo Mari	2008-2009
Kohvakka Seija	2008-2011
Forsman Virve	2008
Heinonen Jenni	2008
Kinnunen Sari	2010-2014

Sijaisina ovat toimineet:

Helander Annukka	2001-2002
Myllymäki Lea	2002-2003
Ilmanen Pauliina	2003
Kohvakka Seija	2005-2008
Ranne Katariina	2006-2008, 2009-2010, 2013, 2014
Soininen Eva	2008-2010
Stauffer Johanna	2008
Svahnström Trygve	2011-2012
Kataja Pirjo-Riitta	2012-2013

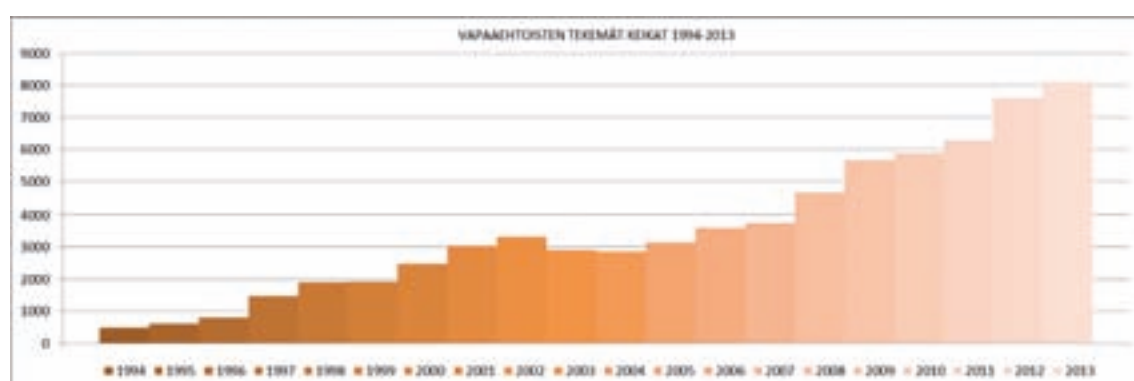
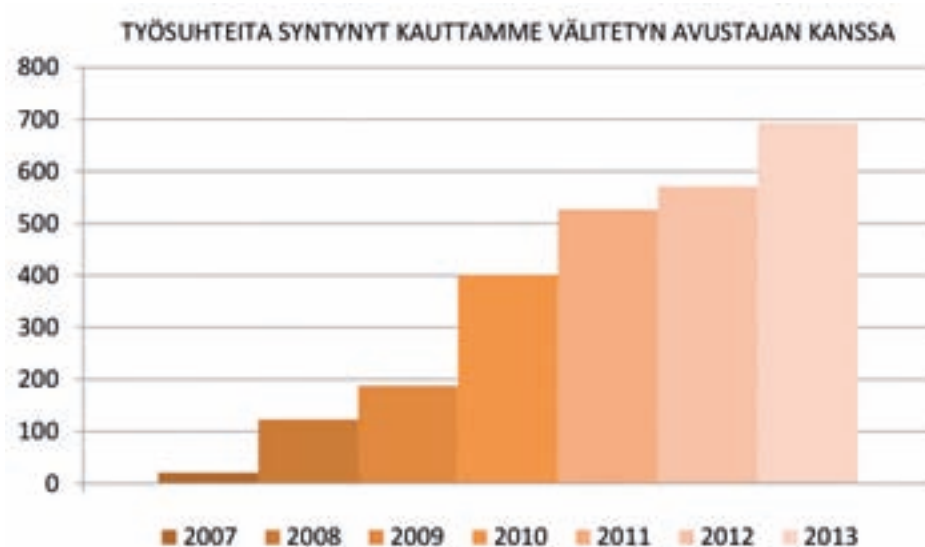
Avustajakeskus esittelee toimintaansa vuosittain yli sadassa erilaisessa tilaisuudessa ja tapahtumassa. Tässä Neuroexpo-messuilla 2008.

Yhteistyö järjestöjen ja kuntien kanssa on ollut tärkeä osa Avustajakeskuksen toimintaa alusta asti. Tässä Turun seudun yhteistyöryhmän kokoontuminen 2014.

Avustajat saavat myös koulutusta ergonomiassa.

Avustajakeskuksen henkilökunta
kiittää kaikkia näistä 20 vuodesta
ja toivoo yhteistyön ja toiminnan jatkuvan pitkään.

